

W S O Y

MARIA MUSTRANTA

Sokeita hetkiä

Maria
Mustranta
SOKEITA
HETKIÄ

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

*Tekijä kiittää romaanin kirjoittamiseen saadusta apurahasta
WSOY:n kirjallisuussäätiötä ja Nuoren Voiman Liittoa
sekä Sysmän kuntaa mahdollisuudesta residenssityöskentelyyn.*

© MARIA MUSTRANTA JA WSOY 2017

ISBN 978-951-0-42781-1

PAINETTU EU:SSA

Aidille

HETKEN POIKA oli epäillyt, että isä tappaisi hänet. Veitsi oli heijastanut keittiön kattovalon ja isä katsonut häntä silmät suuttumuksesta sokeina. Ei isä ikinä kykenisi häntä kuolettavasti vahingoittamaan, poika tiesi sen. Silti se lyhyt hetki, kun epäily oli välähtänyt, oli myöhemmin kaikkein vaikeinta antaa anteeksi.

Sanotaan, että kyetäkseen näkemään haavat muissa pitää ensin haavoittua itse. Kun Kaisla oli kadonnut pojan elämästä ja isä istunut tuomionsa loppuun, poika ymmärsi, että kyetäkseen antamaan anteeksi pitää joskus ensin tehdä itse väärin.

Se olisi voinut olla mikä tahansa torstai, kun poika ajoi töistä isän luo, avasi ulko-oven ja tajusi, ettei talossa ollut ketään. Tyhjyyden aisti eteisessä kuin juuri hiljennyneen äänen. Keittiössä pinnat kiilsivät tyhjinä ja pyyhittyinä. Tiskikoneen luukku oli jätetty raolleen.

Miksi isä ei ollut kotona? Vain pari tuntia aiemmin poika oli soittanut ja sopinut hakevansa vara-avaimen, koska oli unohtanut omansa kotiin.

Poika näppäili isän numeron ja kuunteli tuuttausta mikroalloilla. Sitten vastaaja meni päälle.

Tuuli risautti ikkunaa. Poika katseli ikkunasta pihan ja tien suuntaan, kuunteli maailmaa ulkona, istui alas.

Kello oli puoli seitsemän, kun ulko-ovi kolahti. Poika istui yhä tuijottamassa Etelä-Saimaata, tajusi kääntäneensä vain kahdesti sivua. Henkarit kalahtelivat. Jokin nivelissä tai talossa naksahi.

Isä pysähtyi keittiön ovelle. Yllättyminen levisi humalaisille kasvoille hitaasti. Sitten se muisti.

»Sie tulit hakemaan sitä avainta», se lausui.

»Niin.»

Isä raahusti yläkertaan ja palasi hetken päästä, ojensi puiseen perään kiinnitetyn avaimen. He katsoivat toisiaan silmiin, eivät pidemmälle.

saatanan juoppo pysty yhtä asiaa pitämään mielessä

Isän sieraimet vinkuivat. Rako heidän välissään kapeni. Tönäisikö vai horjahtiko isä, se oli samantekevää. Poika vastasi kohtuuttomalla voimalla. Jääkaappi heilahti, kun isän selkä tömähti oveen, karisti päältään kulhon sirpaleiksi.

Viimeiseksi pojan mieleen jäi kuva isän kädestä tarttumassa leikkuulaudalle jääneeseen veitseen. Kun hän myöhemmin katseli sitä mielessään, hän ajatteli, että poliisin olisi pitänyt osata olla varuillaan ja puolustautua. Mutta rakkaan ihmisen edessä poliisikin oli sokea.

I

JUHANI SEISOI paikoillaan katselemassa haalean-keltaista taloa mutta astui mielessään jo eteenpäin, varautui käyttämään voimaa. Nurmikko oli kasvanut ylipitkäksi ja lehtiä lahosi siellä täällä ruskeina saarekkeina. Sää oli syönyt sokkeliin vaaleita kraatereita. Jos pihalla ei olisi seissyt polkupyöriä, paikka olisi näyttänyt asumattomalta.

Veijalainen puhisi ilmaa sisään ja ulos hänen vieresään. Kallio ja Ojala olivat jääneet taaemmas odottamaan Veijalaisen ohjeita. Autot oli jätetty vielä kauemmas tien alkupäähän. He halusivat päästä ovelle ilman, että sisällä olijat näkivät heidän tuloaan.

Tuoksui märille kasveille ja yöpakkaselle. Arkiaamuna Kesämäen kaduilla oli autiota. Juhani veti ilmaa sie- raimiinsa, yritti karistaa väsymystä päästään. Naapurin auton varashälytin oli lauennut kello viiden jälkeen ja huutanut monta minuuttia. Hälyttimen vaiettua Juhani oli pyörinyt sängyssä aistit terävinä ja liikaa ajatellen. Kiukku turhasta herätyksestä ja valvomisesta oli kasvanut ja kasvanut. Lopulta hän ei ollut tiennyt, valvottiko häntä enemmän karannut uni vai kiukku. Kun kello oli aamulla soinnut, hän oli havahtunut unen pohjimmaisesta kerroksesta, jonka tunki juuri vasta saavuttaneensa.

Veijalainen viittoi Kallion ja Ojalan luokseen, antoi ohjeita. Sitten se vilkaisi häntä.

»Mennään.»

He kävelivät nopeasti pihan poikki portaille. Sisältä kuului jumputusta. Veijalainen kokeili ovea. Juhani painoi ovikelloa, mutta se ei tuntunut toimivan. Kun Veijalainen jyskytti ovea nyrkillä, musiikki vaimeni. He seisovat vastatusten oven molemmin puolin ja tuijottivat toisiaan silmiin. Juhani aisti näkökentän reunalla ikkunaverhon heilahduksen.

Veijalainen jyskytti uudestaan.

»Avatkaa! Täällä on poliisi!»

Juhani kuvitteli, millainen kuhina sisällä käynnistyi. Kätkeköön aineensa. Autossa odotti huume-koira.

Hetken päästä oven takaa kuului ääntä. Tai ehkä se oli vain aistimus, että aivan likelle tuli ihminen. Jotakin roplattiin. Veijalainen tempaisi oven selälleen heti, kun se oli vapautunut lukosta. Eteisessä seisoj sameasilmäinen kundi, joka hyppäsi sivuun, kun he harppoivat peremmälle.

Olohuoneessa istui kaksi poikaa ja tyttö. Toinen kundeista näytti siltä, että se oli juuri kiskottu pystyyn ja komennettu pitämään silmiä auki. Iirikset tuijottivat kummalliseen suuntaan. Skarpimpi poika ja tyttö istuivat selät suorina sohvan reunalla kuin olisivat juuri istuneet alas. Pojan naamasta näki, että sitä ei pystyttäisi syyttämään mistään. Tyttö vaikutti pelokkaammalta.

Veijalainen sanoi huoneessa olijoille jotain, mutta Juhani ei kuunnellut. Hän katseli lattialle levitetyjä tyynyjä, räsymattoja, kookasta vesipiippua, pahkasta tehtyä kelloa seinällä. Säpsähti kania, joka loikki huoneen poikki keittiöön. Huone oli outo sekoitus opiskelijäkämppeä ja vanhan ihmisen kotia. Jääkaapin kokoiset kaiuttimet ryijyjen vieressä. Bilemainoksia pitsiliinalla.

Juhani mietti, missä talon isäntä mahtoi olla. Veijalaisen mukaan talon omisti viisikymppinen mies, epäilty oli hänen poikansa. Ehkä äijä oli vankilassa tai asui uuden kumppanin luona toisessa kaupungissa, ja nyt hädin tuskin täysi-ikäinen poika sai rauhassa sotkea elämänsä.

Tyttö säpsähti, kun Kallio ja Ojala astelivat sisään. Kallio lähti kiipeämään yläkertaan.

Äkkiä Juhani erotti äänen. Se käväisi niin nopeasti ajatuksissa, että hetken Juhani epäili kuvitelleensa. Mutta tässä ammatissa usein tärkeimmäksi osoittautui se, mikä oli ensin jäädä huomaamatta.

Juhani säntäsi eteiseen ja kellarin portaat alas. Pohjakerrokseen tullessa hän näki jalan katoavan kellarin katonrajan ikkunasta. Helvetti. Juhani juoksi portaat takaisin ylös ja ovesta ulos, nakutti jaloillaan muutama kuistilta alas vievän portaan ja hyppäsi loppujen yli, kiersi talon kulman ympäri ja pysähtyi. Tontilla ei näkynyt ketään. Kundin oli täytynyt häipyä jotenkin takakautta, koska Juhani olisi nähnyt, jos poika olisi juossut etupihan poikki.

Oksat raapivat kasvoja, kun Juhani tunki orapihlaja-aidan läpi. Jokin piikeistä osui suorassa kulmassa poskeen ja lävisti ihon. Helvetin helvetti. Juhani rämpi metsikön läpi lentokentän laitaa kulkevalle tielle, näki pojan juoksevan keskustan suuntaan ja lähti perään. Oliko se niin kamoissa, että kuvitteli pääsevänsä juoksemalla karkuun? Vai oliko se paennut kuljettaakseen jotakin ulos talosta? Hyödytöntä sekin. Jos se piilottaisi matkalla jotakin maastoon, Juhani näkisi sen. Tai viimeistään koira löytäisi.

Kundi pinkoi tietä eteenpäin, vilkaisi välillä taakseen ja näytti kuin olisi Juhanin nähdessään kiihdyttänyt vauhtiaan. Juhani yritti kiristää tahtia, mutta valvottu yö painoi jaloissa yllättävän paljon. Se otti päähän, posken haava otti päähän, kiinnioton sössiminen otti päähän, vaikka pojan pako ei ollut hänen syynsä. Kallion tai Ojalan olisi pitänyt jäädä pihalle varmistamaan.

Kundi kääntyi tieltä metsään. Juhani loikkasi perään, pujotteli pusikoiden ja nuorten mäntyjen väleistä ja yritti yhtä aikaa tarkkailla maaston muotoja ja edellä pinkovaa poikaa. Metsä oli märkää ja heinikkoista, täynnä kuoppia ja yllättäviä kohoumia.

Äkkiä jalka upposi johonkin ja Juhani kaatui. Pariasteinen vesi hulahti reidelle asti, kavensi hengityksen hetkeksi. Maan hippuset liukuivat säären iholla.

Juhani kiskaisi jalan ylös ja jatkoi matkaa. Märkä lahje liimautui sääreen ja uhkui lahoavien kasvien hajua. Perkeleen nistinraato. Juoksutti heitä vain sekopäisyyttään. Kiukku kiihtyi ja muuttui adrenaliiniksi.

Juhani keskittyi, yritti puristaa lisää senttejä askeliin.

Pojan jalka osui johonkin. Kundi lensi kontalleen maahan, nousi takaisin pystyyn ja yritti jatkaa juoksuaan, mutta pysähdys riitti Juhanille välimatkan kuromiseen. Hän tavoitti pojan juuri, kun tämä oli kiihdyttämässä vauhtia, sai takista otteen ja kiskaisi nurin.

Juhani lepäsi puolen sekunnin ajan, vetäisi henkeä. Sitten hän kumartui pakottaakseen pojan mahalleen.

Isku tuli yllättävästä suunnasta, välähti silmänurkassa ennen kuin osui ohimoon. Juhani horjahti ja joutui ottamaan askeleen taakse, jolloin poika nousi jaloilleen. Päässä kihelmöi, vaikka poika oli ollut liian hankalassa asennossa pystyäkseen lyömään täysin voimin. Sitten Juhani katse tarkentui taas, iskussa hölskähäntyt tasoittui, jokin päässä murtui.

Juhani tajusi lyöneensä vasta, kun pojan pää vaihtoi ilmassa äkisti suuntaa. Se otti iskun äänettä vastaan, eikä Juhani tiennyt, oliko hiljaisuus pahempaa kuin jos poika olisi karjaissut kivusta. Äänestä olisi sentään kuullut, miten kovaa hän oli iskenyt. Vaikka ei yllättävän väkivallan teho niinkään perustunut kipuun vaan järkytykseen. Juhani tarttui pojan luisevaan ruumiiseen ja taivutti sen helposti maahan.

»Älä koske minnuun!» poika huusi ärsyttävällä nasaa-lilla, kun Juhani oli pakottanut sen polvilleen. »Vitunkusipää!»

Poika yritti riuhtoa itseään pystyyn. Se oli honteloon kokoonsa nähden yllättävän voimakas, kuin sit-

kasta puuta. Juhani tiesi olevansa vahvempi, mutta ei luottanut voimiinsa liikaa. Ei tappelussa pärjännyt se, joka oli voimakkaampi, vaan se, joka oli röyhkeämpi.

He olivat pysähtyneet notkoon, jossa maa oli niljanteinen ja lammikoiden laikuttama. Pojan vaatteet tummuivat kurasta, kun Juhani sai hänet lopulta taltutettua maahan.

»Vittu sie et satuta minnuu!», poika kiljui.

Juhani painoi polvensa pojan yläselkään ja mietti, mitä kundin päässä liikkui. Yleensä pidätettävät antoivat periksi tajutessaan rimpuilun olevan turhaa. Jätkä oli joko kamoissa tai helvetin tyhmä.

»Saatanan natsi!»

»Turpa kiinni!»

Poika sai Juhanin kiihtymisestä lisää energiaa, kiljui entistä kovemmin. Juhani riuhtaisi selän taakse taivutettavaansa käsivartta ja sai pojan voihkaisemaan. Kiljuminen katkesi vain hetkeksi.

»Eikö mene sana perille? Turpa kiinni!»

Pojan ääni oli muuttunut hysteeriseksi, tasapaksuksi kailottamiseksi. Kimeä ääni muuttui kivuksi päässä. Juhani piteli väntelehtivää ruumista, väisteli potkivia jalkoja ja tunsi hermojen ohuiden lankojen luisuvan otteesta. Huutoa ei olisi pitänyt päästää ihon alle, mutta päivä oli alkanut huonosti, valvotut tunnit painoivat, pojan naamassa oli näppylöitä.

Juhani riuhtaisi poikaa takin olkapäistä ja upotti kasvat viereiseen lammikkoon. Huuto katkesi kuin jokin piuha olisi irronnut. Juhani piteli päätä aloillaan lyhyen

hetken ja kiskaisi kundin sitten kauemmas vedestä. Poika veti äänekkäästi henkeä. Ponnistelusta jäykkä ruumis laukesi pehmeäksi.

Juhani vilkaisi taakseen ja huomasi Veijalaisen harppovan heitä kohti. Toisen ihmisen näkeminen sai tappeluun kaventuneen tajunnan laajentumaan, huomamaan pojan hiljaisuuden, hiestymisen, märän maan, tajuamaan sen mitä juuri oli tehnyt. Hetken Juhani mietti, kuinka paljon Veijalainen oli nähnyt kiinniotosta.

Veijalainen pysähtyi viereen ja kiinnitti käsiraudat.

»Saatanan kiljukaula», Juhani sanoi ja katui heti, että oli avannut suunsa. Tuntui kuin olisi tunnustanut jotain.

He seisoivat hetken aloillaan. Metsä huokaili. Poika makasi poski kurassa ja mutisi jotakin.

Juhani etsi Veijalaisen kasvoista moitetta, vaikka se ei mikään esimies hänelle ollutkaan. Veijalainen oli tarkka äijä. Muidenkin virheet horjuttivat sen mielenrauhaa, vaikka harvoin se niistä mitään sanoi.

»Lähetääs», Veijalainen totesi.

He auttoivat pojan ylös ja lähtivät talolle. Juhani talutti kundia toiselta puolelta, Veijalainen toiselta. Otti yhä päähän, mutta tunne oli muuttanut suuntaa. Raivo ei enää syöksynyt ulos hänestä vaan pyöri sisällä. Kiinniotto ei ollut mennyt kovin siististi, oikeastaan se oli mennyt ihan vituralleen. Mutta pohjimmiltaan Juhania vaivasi vielä enemmän jokin muu. Otteen menettäminen, ylivoiimaiseksi kasvanut olo.

»Hankala tapaus», Veijalainen huomautti, kun he kompuroivat ojan yli kävelytielle. Juhani mietti, oliko Veijalainen tarkoittanut sanansa lohdutukseksi.

»TILAA PIISAA», Jouni totesi kierrettyään kaikki huoneet. Se ei ollut koskaan oppinut ujostelemaan. Käveli hänenkin kodissaan kuin omassaan.

»Tuulan poika yöpyy täällä välillä», Juhani sanoi ja mietti, oliko Jounin sanat tarkoitettu kehuksi vai vinoiluksi. Vai sekä että. Jounin kohdalla ne kaksi olivat usein sama asia.

Jouni istui keskelle sohvaa ja kohotti lasiaan.

»Onneks olkoon!»

»Mistä?»

»Yhteen muutosta.»

»Ollaan myö asuttu tässä jo puoli vuotta.»

»Mut kuitenkin. Kun ei olla nähty.»

Juhani kumartui etsimään lattialle laskemaansa lasia. Kun hän nousi, Jounin gin tonic lepäsi jo pöydällä puoli tyhjänä, ja Jouni katseli hyräillen ikkunan kehystämää pimeyttä. Juhani kuitenkin heilautti lasia ja otti huikan, vaikka maljan hetki näytti haihtuneen. Gini leimahti kielellä, poltti hetken ja sammui. Juhani puristi kitkerän jälkimaun kielellä vasten kitalakea ja tunsu, miten ensimmäiset päähän imeytyvät pisarat herättivät alkoholinhimon.

»Mites Elsi-täti?» hän kysyi.

»Siellä se entiseen malliin. Meen huomenna yhdeltä.»

Juhani asteli kylpyhuoneeseen, kurkisti saunaan ja palasi takaisin.

»Seiskyt astetta.»

»Ei kun helvetti menoks.»

Jouni nousi, riisui vaatteensa niille sijoilleen ja paineli pesuhuoneeseen. Juhani etsi heille pyyhkeet makuuhuoneen kaapista.

Kuumuus laskeutui kirpeänä iholle, kun Juhani kiiptesi lauteille. Hän painoi selän vasten polttavaa seinää ja sulki silmät. Pimeys syöksyi luomien alle raskaana ja tyhjänä. Vaikka viikko oli ollut ihan normaali, tuntui kuin olisi tehnyt tavallista enemmän. Väsymystä kasaantui painoksi päähän ja jalkoihin.

»Ostin nyt sitten sen paatin», Jouni ähkäisi.

»Ai saatana.»

Jouni sylkäisi kiville ja alkoi puhua veneestä, jonka työkalveri oli myymässä hänelle. Juhani tajusi Jounin jatkavan keskustelua, jonka he olivat viimeksi tavatessaan käyneet. Hän ei muistanut jutusta mitään, eikä pysynyt vieraita termejä ja kesken jääneitä asioita vilisevien lauseiden kyydissä. Ajatukset alkoivat lipua kauemmas.

»Ei helvetti.»

Juhani havahtui, kun Jounin jalka tömähti raskaasti alalauteeseen. Mies tuuppasi oven auki. Juhani meni perässä.

Takapihan ovi oli raollaan. Juhani astui ulos terasille ja näki Jounin seisomassa kauempana nurmikolla. Tupakan pää poukkoili hämärässä kuin hehkuva hyönteinen.

Juhani istuutui penkille ja katseli ylipitkää nurmikkoa naapurin puolella. Se sai ajattelemaan alkuviikon keikkaa omakotitalolla. Jälkeenpäin hän oli yrittänyt eritellä tapahtunutta mielessään ja rakennella katumusta, mutta se ei ollut tuntunut luontevalta. Sen jälkeen tunteettomuus oli vaivannut häntä enemmän kuin ylilyönnit. Välinpitämättömyys oli huono homma. Hän ei halunnut muuttua poliisiksi, jota omat virheet olivat lakanneet koskettamasta.

Joskus hän ajatteli, että hän kuvitteli itsensä toisenlaiseksi kuin oikeasti oli, koska ei tiennyt tai kestänyt totuutta. Oli hetkiä, jolloin hän muuttui itselleen vieraksi, ajatteli ajatuksia ja tunsu tunteita, joita samaan aikaan puolsi ja vastusti. Tai ihmetteli, miksi ei ajatellut ja tuntenut yhtään mitään. Kerran Tuula oli jonkin riidan päätteeksi huutanut, että välillä Juhani oli kylmin ihminen, jonka hän oli koskaan tuntenut. Että Juhani katsoi häntä joskus kuin vierasta.

»Juominen tuntuu nykyään vähän samalta kuin alakäisenä.»

Juhani käänsi katseensa naapurin nurmikosta. Jouni oli palannut terassille niin hiljaa, että Juhani huomasi hänet vasta kun mies istuutui viereen.

»Puolet hauskuudesta tuli silloin siitä, ettei olisi saanut. Nyt sitä ryyppää vaimon ja lasten kuvat takaraivossa.»

»Niin», Juhani sanoi, vaikka hänellä ei ollut lapsia, eikä varsinaisesti vaimoakaan. Naimisiinmenosta ei ollut Tuulan kanssa ollut koskaan kunnolla edes puhetta.

»Missä Tuula muuten on?»

»Espanjassa. Sillä oli joku myyntireissu ja se jää sinne vielä viikoksi. Käy vanhemmillaan Malagassa.»

Tuulan lähdöstä oli jo muutama päivä, mutta silti sen ajatteleminen sai jonkin säikeen kiristymään hänen mielessään. Ei se erossa oleminen, mutta tapa, jolla he erosivat. Kun Tuula ensimmäisen kerran puhui lähdöstä, lennot olivat olleet jo viikon maksettuina. Niin kuin Juhani ei olisi ollut asiassa mitään roolia. Eikä Tuula tuntunut edes täysin ymmärtävän, miksi hän oli loukkaantunut.

Heidän alkaessaan seurustella kuusi vuotta sitten Tuula oli elänyt jo pitkään kaksin Santun kanssa. Päätös olla tarvitsematta enää koskaan ketään oli imeytynyt Tuulan selkäyttimeen. Joskus Juhani yhä aisti, ettei hän ollut täysin pystynyt tuota päätöstä murtamaan, ja se vihlaisti, vaikka hän tiesi, ettei Tuula halunnut loukata.

Juhani otti tölkin tuolin alta, huuhtoi kielelle kertyneen maun. Alkoholi tuntui jo silmien takana. Nyt se etenisi hänessä kuin loinen, joka halusi lisää ja lisää, ja mitä enemmän sille antoi, sitä tiukemman otteen se hänestä sai. Nuorempana yksikin kalja saattoi usuttaa hänet juomaan seuraavan ja sitä seuraavan. Vanhemmiten hän oli oppinut tunnistamaan hetken, jolloin todellisuus lähti tiivistymään seuraavan ryyppyn ympärille, ja hän kykeni yleensä pitämään himonsa aisoissa. Silti jollain tavalla hän tiesi, että toisissa oloissa, toisessa seurassa, jos asiat menisivät tarpeeksi pieleen ja elämässä olisi tilaa siitä masentua, loinen voisi saada hänestä lopullisen otteen.

Psykologinen romaani ihmisistä, jotka tekevät parhaansa mutta silti paha.

Juhani on keski-ikäinen poliisi, värikkäistä nuoruusvuosista huolimatta hyvä työssään. Kaikki muuttuu, kun huumevuosien kaverin kanssa vietetty ilta vie vieraaseen hotellihuoneeseen väärän ihmisen kanssa.

Vasta aamulla Juhani valkenee, kuinka hirveän virheen hän on tehnyt. Pitäisikö hänen erota virastaan, tunnustaa, tappaa itsensä? Mutta olisiko siitä väärin kohdellulle Kaislalle mitään hyötyä? Poliisin tarjoamien valtuuksien turvin Juhani päättää ryhtyä suojelemaan Kaislaa, mutta voiko kahdesta väärästä koskaan seurata mitään hyvää? Kuinka paljon Juhani on valmis uhraamaan syyllisyytensä vuoksi?

”Joskus ainoa keino hakea hyvitystä on selviäminen”, Juhani sanoi ja toivoi, että jos tyttö muistaisi edes yhden asian tästä yöstä, tästä syksystä, hänestä, se olisi tämä. Se oli ainoa anteeksipyyntö, jonka hän voisi koskaan tytölle esittää.

9 789510 427811

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-42781-1